

Notat
om
tilvalg af Rom I-forordningen

1. Baggrund

Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog i december 1998 en handlingsplan for, hvordan Amsterdam-traktatens bestemmelser om indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed bedst kan gennemføres. I handlingsplanen opfordredes der til at indlede en revision af visse bestemmelser i konvention 80/934/EØF om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser, åbnet for undertegnelse i Rom den 19. juni 1980 (Rom-konventionen).

På Det Europæiske Råds møde i Tammerfors i oktober 1999 blev det fastslået, at princippet om gensidig anerkendelse skal udgøre hjørnestenen i det retlige samarbejde inden for EU. I Rådets program for foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fra januar 2001 understregedes det, at foranstaltninger vedrørende harmonisering af lovvalgsregler er ” ledsageforanstaltninger”, der skal lette gennemførelsen af dette princip.

Rådet vedtog den 22. december 2000 forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (herefter ”Bruxelles I-forordningen”). Bruxelles I-forordningen regulerer bl.a. spørgsmålet om rette værneting. I oktober 2005 undertegnede Rådet og Danmark en parallelaftale, hvorefter bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen finder anvendelse på mellemstatsligt grundlag mellem EU-landene og Danmark. Bruxelles I-forordningen er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1563 af 20. december 2006 med senere ændringer.

Derudover blev der den 11. juli 2007 vedtaget Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (herefter ”Rom II-forordningen”), der harmoniserer medlemsstaternes lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold.

Kommissionen anførte ved fremsættelsen af forslaget til Rom I-forordning, at Rom-konventionen var det eneste internationalt privatretlige instrument i EU, der på daværende tidspunkt endnu havde form af en international traktat. Da Bruxelles I-forordningen, Rom II-forordningen og Rom-konventionen supplerede hinanden i spørgsmål om værneting og lovvalg på det civil- og handelsretlige område inden for EU, burde Rom-konventionen efter Kommissionens opfattelse erstattes af en forordning.

Kommissionen fremsatte på denne baggrund den 15. december 2005 forslag til Rom I-forordningen om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser med henblik på at modernisere reglerne for lovvalg for spørgsmål vedrørende forpligtelser i kontraktforhold. Rom I-forordningen blev underskrevet af Europa-Parlamentet og Rådet den 17. juni 2008.

Forordningens retsgrundlag er den dagældende EF-Traktats artikel 61, litra c, og artikel 67, stk. 5, andet led. Danmark deltog derfor ikke i vedtagelsen af forordningen, jf. artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling.

Rom I-forordningen erstatter Rom-konventionen. Rom-konventionen er inkorporeret i dansk ret ved kontraktskonventionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 139 af 17. februar 2014, og Rom-konventionens regler finder således fortsat anvendelse i Danmark.

2. Rom I-forordningens indhold og forholdet til Rom-konventionen

Forordningen har til formål at erstatte Rom-konventionen med en fællesskabsforordning og i forbindelse hermed indføre en række mindre ændringer og præciseringer af Rom-konventionens bestemmelser. Idet reglerne i Rom I-forordningen bygger på de samme principper som Rom-konventionen, forventes en gennemførelse af forordningen i dansk ret dog ikke at medføre større ændringer i praksis i Danmark.

2.1. Anvendelsesområdet

2.1.1. Rom I-forordningens anvendelsesområde fastlægges i artikel 1, hvoraf det fremgår, at forordningen omfatter forpligtelser på det civil- og handelsretlige område, hvilket svarer til

anvendelsesområdet for Bruxelles I-forordningen om værneting og Rom II-forordningen om lovvalg uden for kontrakt. Forordningen finder alene anvendelse på kontraktlige forpligtelser, såfremt der foreligger en lovkonflikt, dvs. der skal være et eller flere grænseoverskridende elementer i retsforholdet, således at der skal foretages et valg mellem flere landes retssystemer.

Forordningen finder ikke anvendelse på bl.a. skatte- og toldområdet eller på administrative anliggender. Derudover er en række områder, bl.a. spørgsmål vedrørende fysiske personers rets- eller handleevne, forpligtelser, som udspringer af familieforhold, formueforholdet mellem ægtefæller, testamenter og arv samt forpligtelser ifølge veksler, checks, ordregældebreve mv., undtaget fra forordningens anvendelsesområde. Endelig er bl.a. voldsgifts- og værnetingsaftaler, visse selskabsretlige spørgsmål, spørgsmål om mellemmands indgåelse af bindende aftaler, forsikringsaftaler mv., bevisspørgsmål og processuelle spørgsmål samt forpligtelser, som er opstået i forbindelse med forudgående kontraktforhandlinger, undtaget fra forordningens anvendelsesområde.

2.1.2. Forordningens anvendelsesområde svarer som udgangspunkt til Rom-konventionens. Forordningens anvendelsesområde er dog udvidet til at omfatte alle forsikringsaftaler uanset risikoens beliggenhed, mens konventionen ikke finder anvendelse for forsikringsaftaler, hvor risikoen er beliggende i en medlemsstat, bortset fra genforsikringsaftaler. Endvidere er forpligtelser, der udspringer af forhandlinger forud for indgåelsen af en kontrakt undtaget fra forordningens anvendelsesområde, hvilket ikke er tilfældet med Rom-konventionen. Baggrunden herfor er, at sådanne forpligtelser i stedet er omfattet af Rom II-forordningens artikel 12 om culpa in contrahendo.

Rom I-forordningen finder ligesom Rom-konventionen anvendelse, uanset om den udpegede lov er loven i en medlemsstat (såkaldt universel anvendelse), jf. artikel 2. Det betyder, at forordningen finder anvendelse, uanset om den efter forordningen udpegede lov er lovgivningen i et tredjeland. Forordningen kan således føre til, at f.eks. amerikansk lovgivning udpeges som den lovgivning, domstolen skal anvende til at afgøre tvisten.

2.2. Aftalefrihed

Det følger af forordningens artikel 3, at en aftale er underlagt den lov, som parterne har vedtaget. Forordningen bygger således ligesom Rom-konventionen på det udgangspunkt, at parterne frit kan aftale, hvilken lov der skal finde anvendelse, og bestemmelsens indhold svarer grundlæggende til den gældende bestemmelse i Rom-konventionens artikel 3. Dog er forordningens krav til, hvornår der er indgået en stiltiende lovvalgsaftale, skærpet i forhold til konventionens, idet lovvalget efter konventionen alene skal fremgå ”med rimelig sikkerhed”, mens det efter forordningen ”klart” skal fremgå.

En lovvalgsaftale kan ligesom efter konventionen heller ikke efter forordningen tilsidesætte ufravigelige bestemmelser i et lands lovgivning, såfremt alle andre relevante elementer i sagen på tidspunktet for parternes lovvalg er lokaliseret i dette land, jf. forordningens artikel 3, stk. 3. Det samme gælder ufravigelige fællesskabsregler, hvis alle andre elementer med relevans for sagen er lokaliseret i en eller flere medlemsstater, jf. forordningens artikel 3, stk. 4. I det omfang de ufravigelige fællesskabsregler er blevet implementeret i national ret, skal de finde anvendelse i overensstemmelse med den medlemsstats lov, som ville finde anvendelse, såfremt der ikke var indgået en lovvalgsaftale.

2.3. Lovvalsreglerne i mangel af aftale

2.3.1. Hovedreglen

2.3.1.1. Har parterne ikke indgået en lovvalgsaftale, skal lovvalgsspørgsmålet som udgangspunkt afgøres efter forordningens artikel 4.

Bestemmelsens stk. 2 har samme udgangspunkt som konventionen, dvs. at loven i det land, hvor den, der skal levere den karakteristiske ydelse (dvs. som udgangspunkt den ydelse, som ikke er en pengeydelse), har sit sædvanlige opholdssted, finder anvendelse.

Ud over den generelle regel i stk. 2, opremses i bestemmelsens stk. 1, en række konkrete aftaletyper, for hvilke der er fastsat konkrete lovvalsregler. Som eksempler kan nævnes, at købs-, tjenesteydelses- og distributøraftaler er underlagt loven i det land, hvor sælgeren/tjenesteyderen/distributøren har sit sædvanlige opholdssted, og franchiseaftaler er underlagt loven i det

land, hvor franchisetageren har sit sædvanlige opholdssted. Aftaler vedrørende fast ejendom er underlagt loven i det land, hvor ejendommen er beliggende, mens aftaler om salg af varer på auktion er underlagt loven i det land, hvor auktionen finder sted. Endelig findes en lovvalgsregel om aftaler indgået på det finansielle marked, hvoraf det følger, at den lov, som i øvrigt finder anvendelse på et finansielt marked, også finder anvendelse på de aftaler, som indgås på det pågældende finansielle marked.

Lovvalgsreglerne i artikel 4, stk. 1 og 2, skal dog ikke anvendes, hvis det klart fremgår, at forholdet har en nærmere tilknytning til et andet land, jf. artikel 4, stk. 3 (en såkaldt "escape-clause"). I dette tilfælde er aftalen undergivet loven i det land, som aftalen har den nærmeste tilknytning til. Det samme er tilfældet, hvis det ikke kan afgøres, hvilken ydelse der er den karakteristiske for aftalen, jf. artikel 4, stk. 4.

2.3.1.2. Rom-konventionens hovedregel (de gældende danske regler) findes i konventionens artikel 4, hvoraf fremgår, at aftalen i mangel af lovvalgsaftale mellem parterne er undergivet loven i det land, som aftalen har sin nærmeste tilknytning til, jf. stk. 1. Denne regel suppleres af en række formodningsregler.

Den generelle formodningsregel i konventionens artikel 4, stk. 2, fastslår, at der er formodning om, at aftalen har sin nærmeste tilknytning til det land, hvor den part, der skal levere den for aftalen karakteristiske ydelse, har sin bopæl. For aftaler om rettigheder over fast ejendom er der formodning om, at aftalen har sin nærmeste tilknytning til det land, hvor den faste ejendom er beliggende, jf. konventionens artikel 4, stk. 3.

Endelig indeholder Rom-konventionen i artikel 4, stk. 5, 2. pkt., ligesom Rom I-forordningen en "escape-clause", som er en undtagelse til formodningsreglerne. Det følger heraf, at såfremt det af omstændighederne som helhed fremgår, at aftalen har en nærmere tilknytning til et andet land, skal der ses bort fra formodningsreglerne.

2.3.1.3. Rom I-forordningens hovedregler om lovvalg i mangel af lovvalgsaftale svarer således i vidt omfang til de gældende regler i Rom-konventionen. Men hvor Rom-konventionen alene taler om det land, hvortil aftalen har sin nærmeste tilknytning, og hvornår der er en formodning om, at en

aftale har nærmeste tilknytning til et bestemt land, er Rom I-forordningens regler formuleret som udtrykkelige lovvalgsregler for en række oplyste kontrakttyper samt en klar hovedregel, der udtrykkeligt fastlægger lovvalget til det land, hvor den, der skal levere den karakteristiske ydelse, har sædvanligt opholdssted.

Endvidere er escape-klausulen i forordningen en snæver undtagelse, jf. ordene ”klart fremgår” og ”åbenbart nærmere tilknytning”, mens den i konventionen er bredere, jf. ordene ”efter omstændighederne som helhed fremgår” og ”nærmere tilknytning”.

Forordningens hovedregler er således mere klare og præcise end konventionens.

2.3.2. Særlige bestemmelser for visse aftaletyper

2.3.2.1. Transportaftaler

2.3.2.1.1. Rom I-forordningens artikel 5 indeholder faste lovvalgsregler for transportaftaler, dvs. både gods- og passagertransportaftaler. Aftaler vedrørende transport af gods er herefter – i mangel af en lovvalgsaftale – underlagt loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at modtagelses- eller leveringsstedet eller afsenderens sædvanlige opholdssted også er beliggende i dette land, jf. artikel 5, stk. 1. Hvis disse krav ikke er opfyldt, finder loven i det land, hvor det aftalte leveringssted er beliggende, anvendelse. Bestemmelsen vedrørende transportaftaler er udarbejdet med udgangspunkt i den tilsvarende bestemmelse i Rom-konventionens artikel 4, stk. 4, om godstransport.

For så vidt angår aftaler om passagertransport anvendes – i mangel af en lovvalgsaftale – loven i det land, hvor passageren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at afgang- eller bestemmelsesstedet også er beliggende i det land, jf. artikel 5, stk. 2. Hvis disse krav ikke er opfyldt, finder loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, anvendelse.

Endvidere begrænser forordningen parternes aftalefrihed om lovvalg ved passagertransportaftaler, således at parterne kun kan vælge loven i det land, hvor passageren har sit sædvanlige opholdssted,

hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, hvor transportøren har sin hovedvirksomhed, eller hvor afrejse- eller bestemmelsesstedet er beliggende, jf. artikel 5, stk. 2, 2. led.

Artikel 5, stk. 3, indeholder endvidere en undtagelsesregel, hvorefter hovedreglerne for transportaftaler ikke anvendes, hvis det af alle sagens omstændigheder klart fremgår, at aftalen åbenbart har nærmere tilknytning til et andet land. I så fald er aftalen undergivet loven i det land, som aftalen har den nærmeste tilknytning til.

2.3.2.1.2. Ligesom Rom I-forordningen indeholder Rom-konventionen (de gældende danske regler) en særlig regel for godstransportaftaler i konventionens artikel 4, stk. 4, i mangel af lovvalgsaftale. Der er tale om en særlig formodningsregel, hvoraf det følger, at der er formodning om, at godstransportaftalen har sin nærmeste tilknytning til det land, hvor transportøren på tidspunktet for aftaleindgåelsen har sit hovedforretningssted, hvis dette land tillige er det land, hvor laste- eller lossestedet eller afsenderens hovedforretningssted er beliggende. Rom I-forordningens regler om lovvalg for godstransportaftaler svarer således i vidt omfang til Rom-konventionens, men hvor Rom-konventionens regel er en formodningsregel, er Rom I-forordningens regler formuleret som udtrykkelige lovvalgsregler.

For så vidt angår passagertransportaftaler er disse i mangel af lovvalgsaftale i Rom-konventionen underlagt de almindelige lovvalgsregler i artikel 3 og 4, dvs. både for så vidt angår aftalefrihed vedrørende lovvalg og formodningsreglen i mangel af lovvalgsaftale, mens der i forordningen er fastsat særlige lovvalgsregler for sådanne passageraftaler. Endvidere er aftalefriheden vedrørende lovvalg i forordningen begrænset for denne type aftaler. Forordningens regler vedrørende passagertransportaftaler er således klarere end konventionens og har et forbruger-/passagerbeskyttende element i kraft af begrænsningen i partsautonomien.

2.3.2.2. *Forbrugeraftaler*

2.3.2.2.1. Forordningen indeholder ligesom Rom-konventionen en særlig bestemmelse vedrørende lovvalg for forbrugeraftaler, jf. forordningens artikel 6. Det følger heraf, at loven i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, skal anvendes, forudsat at den erhvervsdrivende udøver sin virksomhed i dette land eller retter sin virksomhed mod dette land, jf. artikel 6, stk. 1.

Parterne kan dog – ligesom ved andre typer aftaler – også ved forbrugerftaler vælge at indgå en lovvalgsaftale, jf. forordningens artikel 6, stk. 2. En sådan lovvalgsaftale må dog ikke fratage forbrugeren den beskyttelse, der følger af forbrugerpræceptive regler (dvs. regler, der ikke kan fraviges til skade for forbrugeren) i den lov, som ville have fundet anvendelse, såfremt lovvalgsaftalen ikke var indgået.

Bestemmelserne om forbrugerftaler omfatter alle forbrugerftaler omfattet af forordningens anvendelsesområde, med undtagelse af aftaler om levering af visse tjenesteydelser, transportaftaler (bortset fra aftaler om pakkerejser omfattet af direktiv 90/314/EØF), aftaler vedrørende en tinglig rettighed over fast ejendom eller en brugsret til fast ejendom (bortset fra aftaler omfattet af timeshare-direktivet 94/47/EF) og forskellige aftaler vedrørende det finansielle marked.

2.3.2.2.2. Ligesom Rom I-forordningen indeholder Rom-konventionen særlige bestemmelser om lovvalg for forbrugerftaler, jf. konventionens artikel 5. Det følger heraf, at i mangel af lovvalgsaftale finder loven i det land, hvor forbrugeren har sin bopæl, anvendelse. Dog skal følgende omstændigheder tillige være opfyldt: 1) Der er i bopælslandet fremsat særligt tilbud eller foretaget reklamerings (markedsføring) over for forbrugeren forud for aftalen, 2) den erhvervsdrivende har modtaget forbrugers bestilling i dette land, eller 3) forbrugeren er – på en rejse arrangeret af sælgeren med det formål af få forbrugeren til at købe – rejst fra dette land til et andet land, hvor bestillingen er afgivet. Reglen i konventionen svarer således indholdsmæssigt til forordningens. Forordningen er dog sprogligt blevet moderniseret, bl.a. ved at forordningen indfører et fælles kriterium i artikel 6, stk. 1, litra b, i stedet for den tredelte liste i konventionens artikel 5, stk. 2.

Endvidere indeholder konventionen en forbrugerbeskyttelsesregel svarende til forordningens, hvorefter en lovvalgsaftale mellem parterne ikke må fratage forbrugeren den beskyttelse, der følger af forbrugerpræceptive regler i forbrugers bopælslov.

Lovvalgsreglerne for forbrugerftaler i Rom-konventionen er således indholdsmæssigt videreført i Rom I-forordningen.

2.3.2.3. Forsikringsaftaler

2.3.2.3.1. Rom I-forordningen indeholder i artikel 7 en lovvalgsbestemmelse vedrørende forsikringsaftaler. Bestemmelsen finder anvendelse på alle forsikringsaftaler, der dækker risici beliggende inden for medlemsstaternes område. For så vidt angår såkaldte store risici, som defineret i artikel 5, litra d, i direktiv 73/239/EØF, finder bestemmelsen anvendelse, uanset om risikoen ligger inden for medlemsstaternes område eller ej. Bestemmelsen finder ikke anvendelse på genforsikringsaftaler.

Som hovedregel finder loven i det land, hvor forsikringsgiveren (forsikringsselskabet) har sit sædvanlige opholdssted, anvendelse, medmindre der er indgået en lovvalgsaftale. Hvis det af alle sagens omstændigheder klart fremgår, at aftalen har åbenbart nærmere tilknytning til et andet land, finder loven i dette land dog anvendelse.

Parterne kan også på dette område indgå aftaler om lovvalg. Aftalefriheden begrænses dog af forordningens artikel 7, stk. 3, hvorefter parterne kan vælge følgende love: a) loven i det land, hvor risikoen var beliggende ved aftalens indgåelse, b) loven i det land, hvor forsikringstageren har sit sædvanlige opholdssted, c) for så vidt angår livsforsikringsaftaler, loven i det land, hvor forsikringstageren er statsborger, d) for så vidt angår forsikringsaftaler, der dækker risici begrænset til begivenheder, der finder sted i et andet land end der, hvor risikoen er beliggende, loven i dette land, eller e) hvor forsikringstageren udøver kommerciel aktivitet eller liberalt erhverv, og forsikringsaftalen dækker flere risici i relation hertil, som er beliggende i forskellige lande, loven i ethvert af disse lande eller landet, hvor forsikringstageren har sit sædvanlige opholdssted.

Endvidere indeholder artikel 7, stk. 4, supplerende regler vedrørende forsikringsaftaler, der dækker risici, mod hvilke der er pligt til at tegne forsikring i medlemsstaterne.

2.3.2.3.2. Rom-konventionen finder i modsætning til Rom I-forordningen ikke anvendelse på forsikringsaftaler, der dækker risici beliggende i EU med undtagelse af aftaler om genforsikring, jf. konventionens artikel 1, stk. 3 og 4.

Det fremgår dog af § 1, stk. 2, i kontraktskonventionsloven, at Rom-konventionens bestemmelser i dansk ret finder anvendelse på forsikringsaftaler, der dækker risici beliggende i medlemsstaterne.

Danmark benytter således i dag Rom-konventionens almindelige lovvalgsregler på forsikringsaftaler, både hvor risikoen er beliggende i en medlemsstat, og hvor risikoen er beliggende uden for en medlemsstat. En gennemførelse i dansk ret af Rom I-forordningen vil derfor betyde, at man i Danmark fremover vil skulle anvende forordningens særlige regler om forsikringsaftaler i stedet for Rom-konventionens almindelige regler.

Det bemærkes, at Rom I-forordningens artikel 7 i forbindelse med implementeringen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2009/138/EF af 17. juni 2008 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II) vil blive implementeret i dansk ret. Solvens II-direktivet har implementeringsfrist den 1. januar 2016. Det betyder, at reglerne i Rom I-forordningens artikel 7 fra dette tidspunkt skal finde anvendelse i dansk ret på det nævnte direktivs område.

2.3.2.4. Individuelle arbejdsaftaler

2.3.2.4.1. Rom I-forordningens artikel 8 indeholder regler om lovvalg i individuelle arbejdsaftaler. Udgangspunktet for sådanne aftaler er aftalefrihed i overensstemmelse med forordningens artikel 3. Parternes aftalte lovvalg i individuelle arbejdsaftaler må dog ikke medføre, at arbejdstageren berøves den beskyttelse, der tilkommer vedkommende i medfør af ufravigelige regler i den lov, som i henhold til artikel 8 ville finde anvendelse i mangel af en lovvalgsaftale, jf. artikel 8, stk. 1.

Hvis der ikke er indgået en aftale om lovvalg, er individuelle arbejdsaftaler underlagt loven i det land, hvori eller subsidiært hvorfra arbejdstageren ved opfyldelsen af aftalen sædvanligvis udfører sit arbejde, jf. artikel 8, stk. 2. Det sædvanlige opholdssted ændres ikke, selv om arbejdstageren midlertidigt udfører arbejde i et andet land. Hvis det ikke kan afgøres, i hvilket land arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde i eller fra, anvendes loven i det land, hvor det forretningssted, som har antaget arbejdstageren, er beliggende, jf. artikel 8, stk. 3. Hvis det af omstændighederne som helhed fremgår, at aftalen har en nærmere tilknytning til et andet land, finder loven i dette land dog anvendelse.

2.3.2.4.2. Rom-konventionen (de gældende danske regler) indeholder i artikel 6 lovvalgsregler for individuelle arbejdsaftaler, og bestemmelsen i forordningens artikel 8 svarer med visse sproglige præciseringer til denne gældende bestemmelse.

2.4. Øvrige bestemmelser

2.4.1. Ligesom Rom-konventionens artikel 7 indeholder forordningen i artikel 9 en bestemmelse om forholdet til internationalt ufravigelige bestemmelser. Efter bestemmelsen begrænser forordningen ikke anvendelsen af overordnede ufravigelige bestemmelser i domstolslandet, jf. forordningens artikel 9, stk. 2. Derudover kan overordnede ufravigelige bestemmelser i opfyldelseslandet tillægges vægt, hvis disse bestemmelser ellers ville gøre opfyldelsen af aftalen ulovlig, jf. forordningens artikel 9, stk. 3.

Forordningen indeholder som noget nyt i forhold til Rom-konventionen en definition af præceptive (ufravigelige) bestemmelser, baseret på Arblade-dommen (EF-Domstolens dom af 23. november 1999, sag C-369/96 og C-374/96). Det fremgår af forordningens artikel 9, stk. 1, at overordnede præceptive bestemmelser er ”bestemmelser, hvis overholdelse af et land anses for at være så afgørende for beskyttelsen af dets offentlige interesser, som f.eks. dets politiske, sociale og økonomiske struktur, at bestemmelserne finder anvendelse på alle sagsforhold, der falder ind under deres anvendelsesområde, uanset hvilken lov der i øvrigt finder anvendelse på aftalen i henhold til denne forordning”.

Forordningens artikel 9 svarer i hovedtræk til konventionens artikel 7 om ufravigelige regler. Imidlertid er konventionens krav om ”nær tilknytning” til det land, hvis regler påtænkes anvendt, i forordningen erstattet af en henvisning til det land, hvor kontrakten skal opfyldes eller er opfyldt. Reglen i forordningen er således mere præcis og mindre skønspræget end konventionens regel.

2.4.2. Rom I-forordningen indeholder regler om samtykke og materiel gyldighed (artikel 10), om gyldighed med hensyn til form (artikel 11), om rækkevidden af den lov, der skal anvendes (artikel 12) og om manglende handleevne (artikel 13). Disse bestemmelser svarer til bestemmelserne i Rom-konventionens artikel 8, 9, 10 og 11.

2.4.3. Forordningens artikel 14 vedrører overdragelse af fordringer og aftalebestemt subrogation (retten for en tredjemand, som har indfriet en skyldners forpligtelse, til at indtræde i fordringshaverens rettigheder over for skyldneren).

Efter artikel 14 er overdragerens og erhververens indbyrdes forpligtelser undergivet den lov, som i øvrigt finder anvendelse på aftalen mellem overdrageren og erhververen, dvs. den lov som i øvrigt udpeges efter forordningen, jf. artikel 14, stk. 1. Den lov, som skal anvendes på den af overdragelsen eller subrogationen omfattede fordring, afgør følgende spørgsmål: fordringens overdragelighed, forholdet mellem erhververen og skyldneren, betingelserne for, at overdragelsen kan gøres gældende mod skyldneren, og hvorvidt skyldneren er blevet frigjort fra sine forpligtelser, jf. artikel 14, stk. 2. Endelig er der i bestemmelsens stk. 3 indført en definition af begrebet overdragelse.

Rom-konventionen indeholder forskellige lovvalgsbestemmelser vedrørende henholdsvis overdragelse af fordringer (konventionens artikel 12) og aftalebestemt subrogation (konventionens artikel 13). Indholdsmæssigt svarer forordningens artikel 14 i hovedtræk til disse bestemmelser.

2.4.4. Forordningens artikel 15 vedrører lovbestemt subrogation. Det følger heraf, at den lov, som finder anvendelse på tredjemands forpligtelse til at fyldestgøre fordringshaver, afgør, hvorvidt og i hvilket omfang tredjemand kan udøve de rettigheder, som fordringshaver havde over for skyldner. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til artikel 13, stk. 1, i Rom-konventionen.

2.4.5. Forordningens artikel 16 indeholder en særlig bestemmelse vedrørende lovvalg i forholdet mellem flere skyldnere. I situationer med flere solidarisk hæftende skyldnere skal regreskravet fra en skyldner, der har fyldestgjort fordringshaver helt eller delvist, være underlagt det samme lands lov, som skal anvendes på denne skyldners forpligtelse over for fordringshaveren. De øvrige skyldnere kan påberåbe sig de indsigelser, de havde over for fordringshaver, såfremt der er hjemmel i den lov, der finder anvendelse på deres forpligtelser over for den oprindelige fordringshaver.

Rom-konventionen indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse om lovvalg i forholdet mellem flere skyldnere.

2.4.6. Af forordningens artikel 17 fremgår det, at hvis parterne ikke har aftalt ret til modregning, er modregning underlagt den lov, som finder anvendelse på den fordring, i forhold til hvilken retten til modregning gøres gældende. Rom-konventionen indeholder ikke særlige regler vedrørende modregning.

2.4.7. Endelig indeholder forordningens artikel 18 en bevisbyrde-regel, hvorefter lovvalget efter forordningen også omfatter eventuelle lovformodnings- og bevisbyrde-regler vedrørende kontraktlige forpligtelser, jf. artikel 18, stk. 1, og at bevis herfor kan føres ved ethvert bevismiddel, der anerkendes i domstolslandets lov eller de love, der er omfattet af artikel 11. Bestemmelsen svarer til artikel 14 i Rom-konventionen.

2.4.8. Forordningens kapitel III har overskriften ”Andre bestemmelser” og svarer i store træk til bestemmelserne i Rom-konventionen. Det gælder for så vidt angår forordningens artikel 20-22 om udelukkelse af renvoi (henvisning til internationalprivatretnlige regler i national ret), om ordre public i domstolslandet (grundlæggende retsprincipper) og om stater med mere end ét retssystem. De tilsvarende bestemmelser findes i Rom-konventionens artikel 15, 16 og 19.

2.4.9. Den afgørende tilknytningsfaktor for lovvalgsreglerne i Rom I-forordningen er ”sædvanligt opholdssted”. Dette begreb defineres i forordningens artikel 19.

Udgangspunktet i artikel 19 er, at juridiske personers sædvanlige opholdssted er det sted, hvor de har deres hovedkontor. En fysisk person, der handler som led i sin erhvervmæssige virksomhed, har sædvanligt opholdssted, hvor den pågældende har sin hovedvirksomhed. Hvis aftalen er indgået som led i driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, eller påhviler det i henhold til aftalen en sådan virksomhed at opfylde forpligtelsen, gælder stedet for denne virksomhed som sædvanligt opholdssted. Ved fastlæggelsen af det sædvanlige opholdssted er tidspunktet for aftalens indgåelse afgørende.

2.4.10. Rom I-forordningen berører ikke anvendelsen af fællesskabsretlige bestemmelser, der på særlige områder fastsætter lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser, jf. forordningens artikel 23. Forordningens regler viger således for særlige lovvalgsregler i andre EU-retsakter. Dette gælder dog

ikke for så vidt angår forordningens artikel 7 om forsikringsaftaler. Bestemmelsen i forordningens artikel 23 svarer til artikel 20 i Rom-konventionen.

2.4.11. Forordningens artikel 24 vedrører forholdet til Rom-konventionen. Det fremgår heraf, at Rom I-forordningen træder i stedet for Rom-konventionen i medlemsstaterne.

2.4.12. Rom I-forordningen berører ikke anvendelsen af internationale konventioner, som en medlemsstat har tilsluttet sig, og som fastsætter lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser, jf. forordningens artikel 25. Forordningen har dog forrang for konventioner, der udelukkende er indgået mellem to eller flere medlemsstater, for så vidt sådanne konventioner vedrører områder, der er omfattet af forordningen, jf. artikel 25, stk. 2.

Der er den 17. december 2010 udarbejdet en liste over de omhandlede konventioner, jf. forordningens artikel 26. Listen er tilgængelig i Den Europæiske Unions Tidende (2010/C 343/04).

3. Gældende dansk ret

3.1. Rom-konventionen er gennemført i dansk ret ved kontraktskonventionsloven.

Rom-konventionens bestemmelser er gennemgået ovenfor under pkt. 2 i forbindelse med gennemgangen af de tilsvarende bestemmelser i Rom I-forordningen.

3.2. Rom-konventionens bestemmelser er i medfør af kontraktskonventionslovens § 1, stk. 2, gjort anvendelige i Danmark på forsikringsaftaler, som dækker risici beliggende i EU. Det følger dog af bekendtgørelse nr. 560 af 27. juni 1994 om lovvalget for visse forsikringsaftaler, at lovvalgsreglerne i de såkaldte forsikringsdirektiver (direktiv 88/357/EØF (2. skadeforsikringsdirektiv) og direktiv 90/619/EØF (2. livsforsikringsdirektiv) og direktiv 92/49/EØF (3. skadeforsikringsdirektiv)) på direktivernes område finder anvendelse i stedet for konventionens regler.

Efter dansk ret skal forsikringsdirektivernes lovvalgsregler således anvendes, hvis forsikringsrisikoen er beliggende i et EU-land, og forsikringsaftalen falder inden for det relevante direktivs anvendelsesområde, mens Rom-konventionens lovvalgsregler finder anvendelse, hvis

aftalen falder uden for det relevante direktivs område, eller hvis det relevante direktiv henviser til national ret. Det bemærkes, at bestemmelsen i Rom I-forordningens artikel 7 i forbindelse med implementeringen af det såkaldte Solvens II-direktiv vil blive implementeret i dansk ret. Det indebærer, at reglerne i Rom I-forordningens artikel 7 herefter vil finde anvendelse i Danmark frem for ovennævnte regler i livs- og skadesforsikringsdirektiverne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.3 ovenfor.

3.3. For så vidt angår løssørekøb af international karakter finder konvention af 15. juni 1955, om hvilken lovgivning der skal anvendes på løssørekøb af international karakter (Haager-konventionen af 1955), anvendelse. Konventionen er gennemført i dansk ret ved lov om, hvilket lands retsregler der skal anvendes på løssørekøb af international karakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 722 af 24. oktober 1986. Konventionen er ratificeret af syv europæiske lande (Danmark, Norge, Sverige, Finland, Frankrig, Italien og Schweiz).

Rom-konventionen viger i dansk ret for Haager-konventionen af 1955, jf. Rom-konventionens artikel 21. Haager-konventionen gælder dog ikke for forbrugeraftaler. Løssørekøb i forbrugeraftaler reguleres derfor af Rom-konventionen.

3.4. På transportområdet findes der en række konventioner, som Danmark har tilsluttet sig, og som går forud for bestemmelserne i Rom-konventionen. For så vidt angår landevejstransport er CMR-konventionen gennemført i dansk ret ved lov om internationale fragtaftaler, jf. lovbekendtgørelse nr. 602 af 9. september 1986, som ændret ved § 2 i lov nr. 1246 af 18. december 2012. Søloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 75 af 17. januar 2014 med senere ændringer, indeholder nogle kontraktlige lovvalgsregler, der går forud for Rom-konventionen, fordi de hviler på internationale konventioner, som Danmark har tiltrådt. For jernbanetransport findes der i bekendtgørelse nr. 1 af 1. februar 2007, som gennemfører COTIF-konventionen af 1980, særlige lovvalgsregler for erstatningsansvaret for skade på person eller gods. Endvidere indeholder luftfartsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1036 af 28. august 2013, som gennemfører Warszawa-konventionen af 1929, lovvalgsregler vedrørende skade på person eller gods ved luftfart.

Af protokollen til Rom-konventionen fremgår det, at Danmark, Sverige og Finland, uanset

konventionens bestemmelser kan opretholde deres nationale regler vedrørende den lov, som skal anvendes på spørgsmål angående søtransport af gods, og ændre disse regler.

4. Konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Overordnet set vil en gennemførelse i dansk ret af Rom I-forordningen medføre visse ændringer af de gældende danske lovvalgsregler vedrørende kontraktlige forpligtelser, der følger af Rom-konventionen, idet Rom I-forordningen fastsætter mere detaljerede regler end Rom-konventionen.

En gennemførelse af Rom I-forordningen i dansk ret vil medføre, at kontraktkonventionsloven skal ophæves.

For så vidt angår Haager-konventionen af 1955, vil Rom I-forordningen træde i stedet for denne for så vidt angår forholdet mellem Danmark og de andre EU-lande, der har ratificeret Haager-konventionen.

Gennemførelse af Rom I-forordningen vurderes ikke af have betydning for de under pkt. 3.4 nævnte konventioner på transportområdet, jf. artikel 25 i Rom I-forordningen.

Det bemærkes, at vedtagelsen af lov nr. 551 af 2. juni 2014 om en fælles patentdomstol mv. har medført, at Rom I-forordningen skal finde anvendelse i Danmark for så vidt angår kontraktlige forpligtelser, hvor den fælles patentdomstol er kontraktpart, og Rom I-forordningen er således allerede gældende dansk ret på dette område.

Endvidere bemærkes det, at Rom I-forordningens artikel 7 om forsikringsaftaler forventes at ville træde i kraft i dansk ret, når Solvens II-direktivet implementeres.

Endelig bemærkes det, at Danmark på området for lovvalg for kontraktlige forpligtelser – i modsætning til Rom II-forordningen om lovvalg uden for kontrakt – er bundet af internationale forpligtelser i form af Rom-konventionen. Det vil derfor ikke, hvis retsforbeholdet opretholdes,

umiddelbart være muligt fra dansk side unilateralt at gennemføre lovvalgsregler svarende til Rom I-forordningens regler.

4.2. Konsekvenser for borgere, virksomheder og myndigheder

Reglerne i Rom I-forordningen har til formål at lette den fri bevægelighed, herunder for danske virksomheder og borgere, der har aktiviteter i flere EU-lande.

Ved et tilvalg af forordningen opnås en mere klar og forudsigelig retstilstand for borgere og virksomheder, der handler på tværs af grænserne, da forordningen indeholder mere præcise kriterier for, hvilken lov der skal finde anvendelse i mangel af aftalt lovvalg end Rom-konventionen, der i dag regulerer lovvalg i kontrakt i Danmark.

Idet reglerne i Rom I-forordningen bygger på de samme principper som Rom-konventionen, forventes en gennemførelse af forordningen i dansk ret dog ikke at ville medføre større ændringer i praksis i Danmark.

Udgangspunktet i både konventionen og forordningen er, at parterne frit kan aftale lovvalg, dvs. indgå aftale om, hvilket lands lovgivning der skal finde anvendelse på deres aftale. Hvis parterne ikke har aftalt lovvalg, er udgangspunktet i konventionen, at loven i det land, som aftalen har nærmeste tilknytning til, finder anvendelse, og der er en formodning om, at det er det land, hvor den, der skal levere den karakteristiske ydelse, har sit sædvanlige opholdssted. I forordningen er der derimod faste lovvalgsregler for en række oplyste kontrakttyper i mangel af lovvalgsaftale mellem parterne. For andre kontrakttyper end de oplyste er det loven i det land, hvor den, der skal levere den karakteristiske ydelse, har sit sædvanlige opholdssted, som finder anvendelse.

Reglerne i forordningen er således mere klare og præcise, da der ikke er tale om formodningsregler. Samtidig betyder det dog, at domstolene ved et tilvalg af forordningen får frataget det videre skøn, som de har efter reglerne i Rom-konventionen.

Herudover vil reglerne om lovvalg i kontrakt blive harmoniseret med de øvrige medlemsstater, så lovvalgsreglerne bliver de samme i hele EU. Dvs. uanset om det er en dansk eller f.eks. en tysk domstol, der skal træffe afgørelse om lovvalg i en sag, må resultatet forventes at blive det samme.

Det kan eksempelvis have betydning, hvis en mindre dansk tømrervirksomhed i Sønderjylland indgår aftale med en tysk rengøringsvirksomhed om, at den tyske virksomhed skal gøre rent hos den danske tømrervirksomhed. Hvis Rom I-forordningen gennemføres i dansk ret, vil der være *helt klare regler* for, hvilket lands lovgivning der skal anvendes i tilfælde af misligholdelse af aftalen, uanset om sagen bliver anlagt i Danmark eller Tyskland. Derimod er der efter Rom-konventionen alene *en formodning om*, hvilket lands lovgivning der skal anvendes i situationen. Efter de gældende danske lovvalgsregler vil det således være mere uforudsigeligt for de to virksomheder, hvilket lovvalg man vil komme frem til.

Klarhed over, hvilket lands lovgivning der skal anvendes, kan i det nævnte eksempel f.eks. have betydning, hvis der i de to lande er forskellige frister for, hvornår en part senest skal gøre en misligholdelse af aftalen gældende.

Hvis lovvalgsreglerne er de samme i hele EU, vil parterne således kunne forudse, hvilket lands lovgivning en eventuel tvist om deres aftale vil blive afgjort efter – uanset om sagen bliver anlagt i Danmark, Tyskland eller et helt tredje EU-land.

Professionelle parter vil dog ofte indgå en lovvalgsaftale i forbindelse med aftaleindgåelse, men da reglerne også omfatter f.eks. forbrugeraftaler og passagertransportaftaler, kan fælles lovvalgsregler have betydning i praksis for både borgere og virksomheder.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilvalg af Rom I-forordningen forventes ikke at have økonomiske konsekvenser for det offentlige.